

شرایط اعجاز

برای تحقق اعجاز و بازشناسی آن، از کارهای بظا هر معجزه شرایط اساسی ذیل لازم و ضروری است:

۱. مقرون به دعوت بودن

معجزه باید مقرون به دعوت باشد، یعنی در زمانی انجام بگیرد که آن فرد در مقام ادعای نبوت و دعوت مردم به آئین آسمانی خود باشد.

۲. موضوع ادعا و دعوت

موضوع ادعا و دعوت شخص معجزه گر حتماً باید مربوط به مسائل نبوت و امامت باشد، انجام دادن کار فوق العاده در جهت اثبات منافع دنیوی و ادعاهای مادی معجزه محسوب نمیشود.

۳. احتمال صدق و کذب

موضوع دعوت باید از مسائل و قضایای باشد که در آن هم احتمال صدق، یعنی درستی و راستی و هم احتمال کذب، یعنی دروغ داده شود، چه اگر یک طرف قضیه متصور باشد آوردن معجزه عبث و بی فایده و در جهت تحقق اثبات مسئله‌ای نخواهد بود.

۴. خارق العادگی

معجزه باید خارق عادت و در هم شکننده، روال عادی طبیعت باشد، یعنی عملی باشد خارج از قدرت و توانایی بشر و تنها پیا میران به اذن خدا توانایی انجام آن را داشته باشند.

۵. تحدی

معجزه باید مقرون به تحدی باشد، یعنی پیا میران دیگر انسانها بخواهد آنچه را خود انجام می دهد دیگران انجام بدهند، طبیعی است با عجز و ناتوانی دیگران از انجام کارهای پیا میران آوردن معجزه از این طریق رسالت آنان به اثبات می رسد.

۶. تطابق

تطابق نیز شرط اساسی معجزه است، یعنی باید

در راه قرائت

قرآن معجزه‌ای در ابعاد بی نهایت

سخن از "اعجاز قرآن" و شناختن عظمت این کتاب نور و روشنائی، هدایت و بصیرت، قانون و شریعت، و این کلام بی هماندا انقلاب آفرین و انسان ساز الهی است برای شنائی با هر پدیده‌ای ابتدا باید با صفات برجسته آن پدیده آشنا شد، برجسته ترین صفات قرآن نیز "اعجاز قرآن" و معجزه بودن آن است. برای اینکه بدانیم چرا و چگونه قرآن معجزه است، قبلاً باید واژه و حقیقت اعجاز و معجزه بودن را مشخص کنیم و نگاه از اعجاز قرآن سخن بگوئیم، و لذا این مقاله بر محور دو عنوان ذیل ادامه خواهد یافت:

۱ - حقیقت اعجاز

۲ - قرآن معجزه‌ای جاوید

حقیقت اعجاز

معجزه و اعجاز از واژه عربی "عجز" گرفته

گفتار و رفتار مدعی پیامبری منطبق بر یکدیگر باشد.

اینها شرایط اعجاز است، و عملی که مجموعه این شرایط را دارا باشد "معجزه" می‌گویند و قرآن دارای تمام این ویژگیها است.

قرآن معجزه جاوید

قرآن مجید این کتاب رهاگر و نجات بخش معجزه، خاتم پیامبران است، پیامبران پیشین معجزه‌هایشان مقطعی بود و استمرار در ستر زمان نداشت، یعنی فاقد جنبه جاودانگی بود مانند زنده کردن مرده، شفا دادن بیمارانی لاعلاج، نابینای مادر زاد و ...

اما معجزه آخرین پیامبر هیچکدام از اینها

معجزه آخرین پیامبر
زمانشمول و تاریخ گیر بود، معجزه او یک کتاب و یک نوشته بود که باید خوانده شود و باید ملاک جدایی و تفریق و بازشناسایی حق و باطل قرار گیرد

نبود، زمانشمول و تاریخ گیر بود، معجزه او یک کتاب و یک نوشته بود که باید خوانده شود - قرآن - و باید ملاک جدایی و تفریق و بازشناسایی حق و باطل قرار گیرد - فرقان - و باید مردم را از زیر یوغ اسارت و بردگی ابدان و اجسام بسوی نور و روشنایی، رهائی و فلاح و برستش وجودیگانه نبوی همتای الهی رهنمون شود و هدایت کند.

آری معجزه او قرآن بود، آب حیات همیشه جاری در طول قرون و فراسوی زمانه و امکانه و نوری همیشه بر توافکن بر شستان برابهام تاریخ و ...
و اکنون در افقهای روشن این کتاب جاویدان

الهی بمنظاره ایستاده و معجزه‌های آنرا مشاهده کنیم و جنبه‌های جاودانی اعجازش را در ابعاد بی نهایت بشناسیم.

۱. جاودانگی اعجاز قرآن

گفتیم معجزه آخرین پیامبر خدا یک معجزه مقطعی نبوده و نیست، معجزه‌ای زمانشمول و جاودانه می‌باشد و سفره نعمتی است که برای تمام بشریت در همه نسلها گسترده شده، قرآن خود چنین می‌فرماید:

"تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا"

بر خیر و برکت است آن (خدائی)

که قرآن را (قرآنی که مفرق حق و باطل است) بر بنده خود نازل فرموده تا (اندرزهای وی) اهل عالم را تذکر (و خدا ترس) گرداند.

۲. اعجاز قرآن در ابعاد بی نهایت

علاوه بر اینکه قرآن معجزه جاودانه است، معجزه‌های در ابعاد بی نهایت می‌باشد. اعجاز قرآن در چند بعد محدود نمی‌باشد، در ابعادی بی نهایت است که ممکن است برخی از آنها را بشناسیم. تعدادی از این ابعاد اعجازی قرآن را در ادامه این مقاله و گفتار خواهیم شناخت، آری این ابعاد بسیار گسترده و به تعبیر ما ترس بی نهایت را در قرآن می‌خوانیم:

"وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ"

و ما بر تو این قرآن را فرستادیم تا

حقیقت هر چیز را بیان کند.

۳. تحدی به مماثلہ

قرآن انسانها را به معانله تحدی نموده است، یعنی آنها را بمبارزه طلبیده و از آنها خواست است که مثل قرآن با همانند سوره و آیهای از قرآن را بیاورند و آنها نتوانستند و نمی‌توانند. در سوره بقره می‌خوانیم:

"قُلْ لِّئِنْ جُمِعْتِ الْإِنْسَ وَالْجِنُّ عَلَىٰ"

"أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ"

"بِمِثْلِهِ وَلَوْ أَنَّ بَعْضَهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا"

بگو (ای بیغیر) اگر جن وانس متفق شوند که مانند این قرآن کتابی بیاورند، هرگز نتوانند، هر چند که همه پشتیبان هم باشند.

۴. تحدی به بلاغت

قرآن کتابی بلیغ، فصیح و بسیار زیبا می‌باشد. شیوه ادبی آن نیز نه شعر است و نه نثری از گونه نثرهای معمولی، شیوه و ویژگی‌های است که فقط می‌توان آنرا شیوه ادبی قرآن نامید و می‌مانند است که بتوان مثال زد. قرآن از نظر ادبی فصاحت و بلاغت و زیبایی

قرآن از نظر ادبی و فصاحت و بلاغت و زیبایی سخن نیز شعرا و سرایندگان عرب و غیر عرب را به مبارزه طلبیده است. کسی نتوانسته است تا کنون همانند آن یا قسمتی از آن را بسازد و بسراید

سخن نیز شعرا و سرایندگان عرب و غیر عرب را به مبارزه طلبیده و تحدی کرده است و کسی نتوانست است تا کنون همانند آن یا قسمتی از آن را بسازد و بسراید، این معجزه ادبی قرآن است. در همین زمینه در قرآن می‌خوانیم:

"أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ"

"مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَكْفَمْتُمْ مِنْ دُونِ"

"اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ"

یونس ۱ به ۳۸

آیا (گفاران) می‌گویند (محمد

قرآن را بافتاست)؟ بگو (ای

رسول) شاهد از هر کس توانستید

درخواست کمک بکنید و بسک

سوره‌ها نشان قرآن می‌دهد،
گزارش است می‌گویند.

۵. تحدی به عدم اختلاف

قرآن کتابی بزرگ است داوای سوره‌ها و آیهای زیادی است، با این حال هیچ اختلاف و تناقضی نمی‌توان در آن پیدا کرد. هیچ آیه‌ای با آیات دیگر مخالفت ندارد و این "معجزه" است. انسانهای عادی نمی‌توانند چنین چیزی بسازند. قرآن عدم اختلاف آیات را یکی از موارد تحدی قرار داده و مخالفین را به مبارزه طلبیده و آنان در صحنه شکست خورده و گریخته‌اند!

فَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِهِ مِنْ عِنْدِ

قرآن بعنوان يك معجزه ثابت

در ستر زمان جاری است...

قرآن در همه زمانها و

برای همه نسلها از همه

نژادها در شرائع مختلفه

بعضوان يك معجزه الهی

قابل فهم و درك است

"عَبْرَ اللّٰهِ، لَوْ جَدُّوا فِيْهَا خِتْلًا فَاكْثُرُوا"

چرا در قرآن تدبیر نمی‌کنند، اگر آن از جانب غیر خدا بود البته کما اختلاف و تناقض گوئی زیادی در آن می‌یافتند.

۶. تحدی به گزارش از غیب

یکی دیگر از موارد اعجاز قرآن گزارش دادن از اخبار غیبی است. قرآن هم از اخبار زمان گذشته بصورت غیب خبر داده، وهم از آینده مانند خبر دادن قرآن از اینکه در مدت تعیین میان مردم روم و ایران جنگ واقع می‌شود در آن جنگ رومیان غالب می‌شوند. اینها گوشه‌هایی از ابعادا عجازی قرآن

می‌باشد، اما باید گفت مهمترین بعد اعجاز قرآن "بعد تشریحی" آن است، یعنی از نظر قانونگزار و تفسیر قرآن برتر از همه قواست موجود در میان بشریت می‌باشد و انسانها در هیچ زمانی نخواهند توانست همانند شریعت و قوانین اجتماعی قرآن بیاورند و با آن معانله کنند. در تشریح و تبیین اعجاز قرآن باید روی این جنبه (جنبه تشریحی) تکیه کرد، هر چند که دیگر جنبه‌ها هر کدام دارای لطف و بزمای می‌باشد.

جمع بندی و نتیجه گیری

قرآن بعنوان یک معجزه ثابت در ستر زمان جاری است و توالی قرون و گذشت زمان و تفاوت و اختلاف اقلیمی و قومیتها و زبان و نژاد در آن تاثیر ندارد. قرآن در همه زمانها و برای همه نسلها از همه نژادها در شرائع گوناگون بعنوان یک معجزه الهی قابل فهم و درك است. معجزه بودن قرآن به این دلیل ثابت شده است که هیچ کس نتوانست است تا کنون در آن مواردی که قرآن تحدی کرده و باصلاح به مبارزه طلبیده از عهده آن برآمده و مثل قرآن را بیاورد و این مسئله در تمام ابعادا صدق می‌کند. هم بعد از نبی و بلاغت قرآن، هم بعد وحدت و هماهنگی قرآن، وهم اخبار غیبی، هم بعد تشریحی و تقدیمی قرآن، روی همین اصل باید گفت "قرآن معجزه ای در ابعا دبی نهایت است".

ادامه دارد

دنباله: اطلاعات و تحقیقات

هرگاه پیامبر ارتشی به جنبه جنگ می‌فرستاد، برای آن فرماندهی برمی‌گزید و یک عده افراد آگاه و مورد اعتماد خود را برای کسب اطلاعات و تحقیقات و دریافت اخبار جنگ همراه او گسیل می‌داشت.

ب - در نهج البلاغه در فرامین جنگی و نظامی علی (ع) با عنوانین "رقبا" و "عیون" یعنی بازرسان و نگهبانان برخوردار می‌کنیم، مانند:

"اجعلوا لكم رقبا" فی صیامی الجبال
"... و اعلموا ان مقدما لقوم عیونهم"

نهج البلاغه نامه ۱۱

بر سر کوهها و کف دره‌ها، مراقبین و جاسوسها بگذارید، و بدانید که جاسوداران سپاه، نگهبانان آنان هستند.

ج - پیغمبر در جنگ "بدر" جاسوس و گزارشگری فرستاد تا تعداد نفرات و مسیر حرکت ارتش دشمن را شناسائی کند.

"فلما یقرب بدرنا اخذ عیننا للقوم"
"فاخبرهم بهم" (۱۰)

د - علی (ع) در مورد نظارت و بازرسی کارمندان داری به "مالک اشتر" می‌نویسد: "کارمندان را دقیقاً زیر نظر داشته باش، و بازرسان کارشناس و وفادار و درستکار برای آنان نگهبان و جاسوس قرار بده، زیرا خبر گیری و بازرسی پنهانی تواز کارمندان موجب الزام و دقت آنان بر حفظ امانت خواهد بود (۱۱)."

و بهر حال برای مراقبت و تفتیش، که یک ضرورت سیاسی و اجتماعی است از اینگونه دلائل و شواهد روانی و تاریخی فراوان وجود دارد.

- ۱- حجرات آیه ۱۱
- ۲- تفسیر الدر المنثور ج ۵ ص ۹۳
- ۳- بحار الانوار ج ۷۵ ص ۲۱۸
- ۴- روزنامه اطلاعات ۲۵ و ۲۸/۵/۱۳۶۰
- ۵- بقره آیه ۱۹۳
- ۶- تحریر الوسیله ج ۱ ص ۲۶۵
- ۷- سوره انفال آیه ۶۰
- ۸- الجهاد ص ۱۲۱
- ۹- بحار ج ۱۹ ص ۲۱۷
- ۱۰- نهج البلاغه نامه ۵۳